

8-tíma arbeiðsdagurin.

Altíð yvir 12 tímar og upp til 18 í samdøgurði var tað vanligu hjá virkisharrum í gomlum døgum at lata teir neyðar arbeidarar slita og sleipa dag eftir dag fyri neyvan so miklið, at teir tugdu liv.

Men so komu javnaðarmenn og við teimum herrópið: »Pro-litarar í øllum londum, fylkist!»

Feløg og samtøkur arbeidaranna millum vóru stovnað. Arbeidsmannanna politisku og fagligu fylkingar gingu saman, og báðumegin stóð 8-tíma-dagurin sum eitt týðningarmikið mál at vinna.

Nú er nógv vatn runnið í havioð, síðani 8-tíma arbeidskravið var reist. Hetta krav fellur flestum hugsandi monnum, eisini nógvum framsýgdum virkisharrum, náttúrligt og reitvist. Já, tað eru teir — Henry Ford fyri at nevna ein — ið eru av teirri áskoðan, at tað skaddi einki framleiðsluna, um arbeidsstíðin varð stýtt meir. Hansara og flestra skilamanna royndir sýna, at samfelagið stendur seg við at leggja allar árar umboð fyrri, at hin stóra fjöldin kann fáa tíð og ráð til annað enn bert at slita fyrri at fáa seg so dánt metta, og at arbeidarin væl hvíldur og fyri-reikaður avrikar eins nógv og meiri í 8 tímar, enn tá ið hann sleit og sleipaði 12—14—18 tímar í samdøgurði og so har-til mátti, fyrri at fáa endarnar at rokka saman, hava børnini við sær, tá ið tey vóru so fræg, at tey dugdu at gera nakað. Tað er nevniliga ein vitkapliga royndur lutur, at ein maður í longdini ikki kann arbeida við fullari kraft longri enn 8 tímar íseinn — tað, hann leggur frá sær í tíðini aftaná teir 8 tímar-nar, gongur tyngri og strevnari frá hoiðini, og vil tað í van-liga og altíð vera soleiðis, at hann, ið gongur til eitt arbeidi dag eftir dag, vil »automatiskt», av sær sjálvum, koma at byta arbeidsmegi sína, so hon kemur at rokka áleiðis eins yvir alla arbeidsstíðina. Ger hann ikki tað, men drúvur seg sjálfan ella verður av øðrum drúvin at arbeida eins hart í tíðini aftaná, at hann náttúrliga er útarbeiddur og torvandi hvíld, og hann kann arbeida undir 8-tíma arbeids-skipanini, slítur hann kreftirnar upp og orkar ikki at halda á í longdini.

Kravið um 8 tíma svøvn, 8 tíma arbeidi og 8 tímar fri til andaligt og annað starv við arbeidsvevnum, ið ikki koma til brúks undir tí vanligu arbeidi-num, er ikki leysur ógrundaður tanki og ynski, men ein tíðar-bytting, sum av týðandi og kon-um monnum er sakliga undir-bygd sum best hóskandi fyrri ein samsvarandi, »harmoniskane», útvíking av menniskjunnar andaliga og líkamligu evnum.

Javnaðarmannakravið um 8 tímars arbeidsdagin hevur signað í mongum londum í útheiminum. Eisini her á landi bera javnaðarmenn hetta kravið í skildi sínum. Fyri at eingin misskilj-ing skal koma í, skal her við tað sama sigast, at okkara javnaðarmanna krav um 8 tíma arbeidsdagin sjálfandi ikki heldur enn í útlandinum víkur at har, ið tað ikki er gjøgnumfórligt. Tað skuldi verið óneyðugt at sagt helta, men tað er ikki sjáldan at mót eini misskiljing her — hon er kanska viðhvørt viljað, men tað ikki altíð. Mær rennur soleiðis til hugs ein

orðadrátt við ein í mongum fori skilamann:

»Eg veit, eg innast inni eri javnaðarmáður,« helt hann, »men javnaðarmannapolitik-urin er ógjøgnumfórligur í For-oyum.«

Tá ið eg spurdi hann, hví javnaðarorrslan var meiri ógjögnumfórlig her enn aðrastaðni, segði hann:

»Jú, til hava 8 tíma arbeids-dagin á stevnuskrá tykkara. Men tað er ógjøgnumfórligt hjá Suðurlandsfiskarum og fiski-manninum í síni heild at halda seg til 8 tíma arbeidsdagin. Fiskimaðurin má arbeida at kalla nátt og dag, tá ið ástendur.«

Eg greiddi honum so sjálv-andi frá, at tað als ikki var hugsan okkara at broyta arbeids-tíðina á sjónum ella har, ið vinnutreytirnar vóru soleiðis, at tað ikki kundi vera talan um nakra fastsetta arbeidsstíð tess vegna, at tað mátti arbeiddast eftir teim ymsu fallandi líkindum, um tað mesta og besta skuldi koma burtur úr. Men har, ið tað kann gerast, er tað eisini skylda okkara her á landi at gjøgnumføra 8 tíma arbeids-dagin.

Tað er tess verri alt ov satt, at vinnulívið hjá okkum sjó-monnum er so háttátt, at teir ein part, hin stórsta partin, av árinum arbeida og veka reint ómenniskjaligt og slíta seg út, so teir eldast og merkjast av slitinum á at kalla ungum árum. Men ongum er givið at vera harri yvir náttúruni, og so leingi sum sjóvinna okkara er so hórð og beisk, sum hon er, rokkur tessverri tað her um-rodna krav ikki at gera víður-skiftini hjá okkara fiskimonnum betri, bílóari og menniskjaligari. Hetta er dapurt og tungt. Men so mikið stórri skylda hevur samfelagið at leggja allar árar umboð fyrri at bota og fremja fiskimannakorini har, ið tað á nakran hátt kann lata seg gera.

Havnar arbeidarar hava tikið tikið og vunið 8 tíma dagin — og nú fara ráðagerðir fram millum arbeidararnar og arbeidsgevararnar á Tvoroyri um millum annað at taka við hesi tíð sum »normalarbeidsstíð«.

Vónandi er, at arbeidsgevar-arnir á Tvoroyri sýna seg ikki minni mentaðir enn arbeids-gevararnir í Havn, ið skiltu, at tað er einki uttan náttúrligt, at arbeidaraflokkurin í Foroyum vinnur somu somdír sum arbeidararnir í útheiminum.

P. D.

Skjótul er settur á.

Hugskot sunnanmansins aftaná býráðsvalið.

Ikki eru mong árinu gingin, síðan javnaðarmenn lögdu fram- at tí politiska stríðinum her á landi, stillaðu valevni til fólka-ting, lögting, býráð og sóknar-stýri. At tað enn ikki kann vera talan um nakran avgerandi sigur ella makt, er sjálfandi. Rómaborg varð ikki bygd á einum degi, og ein hollur poli-tiskur sigur, sigur, ið varar, tekkt ikki við eini brúðvending ella kolfvelting. Hyggja vit aftur í søguna, siggja vit, at kolfvelt-

ingin, »revolutionine«, altíð ber bakbrestin í sær. Norðlendskir javnaðarmenn eru tí ikki kolf-veltingarmenn við vápnum í hendi. Sigurin skal fylgja upp-lýsingini, hann skal koma innan úr fólkinum, standa sum staðin ávokstur av fólksins meðvitlan um rætt og órætt. Soleiðis vunnin stendur hann á kletti — órættvísins stormar og óðilar skala hann ikki av fótum. Teir túsduntdals steinar — hvor ein-staklingurin — eru brýndir og falla so væl at hvorjum øðrum, at hvorki lið ella hol eru á garðinum at smetta sær í gognum fyrri at spreingja ta berandi samanhalðskraftina. . . . Undir stríðinum og uppbyggjngarar-beiðnum eru royðigrotið og hin ryðandi sandurin — svikjarar-in, teir hálu og falsskinnaðu — skolað og brýnt burtur. . . .

Vit í Foroyum fara at ganga hesa menningar og sigursins leið. Tey fyrstu sporini eru stigin, tey fyrstu tungu sporini. Vit hava fingið sveittan út — og tá plagar at ganga lættari. Ljóðirni mjúkast og smyrkast fyrri hvørt fetið, hitt ótrygga, slivna og rilluta í gongulagum hvorvur sum megin veksur og resurnar greiðast og klárna — og vit halda á í árseni, lýdni og samhaldi.

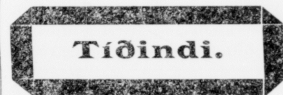
Vit halda á.

Skjótul er settur á. Á tingi sita tveir menn. Á Tvoroyri munaði hitt fyrsta tikið tveir í sóknarstýrið, næsta triggjar. Í Hovi hava vit bast meirlutanum í sóknarstýriinum, fyrsti avgerandi sigurin. Hesi sigurin er gleðiligur, tí hann er hollur, bygdur á fólksins meðvitlan um rætt og órætt, og hann boðar um eina vend at betri tíðum fyrri smáfólkið, fiskimannin kring um í Foroyalands bygd-um: Eins og Hovbingar, ið flest allir eru smámenn, fiskimenn og arbeidarar, hava lært at sæð, at tað er ein lívssak fyrri teir, at smámannalíversurnar verða vardar í sóknarstýri, á tingi og á ríkisdegi og trúgvir sýna stóðu sína á valdeggum, so vilja allir Foroyalands bygdamenn, ið eru meirlutin í Foroya fólki, læra at duga at siggja og kenna teirra gagn og besta og taka dómi eftir starvsbrøðrum sínum í Hovi og fylgja teinum.

Men kortini er enn bert skjótul settur á — sæð yvir Foroyaland liggur hin minni-menti flokkurin enn í politisk-um durvi. Nógvastæði er at kalla óskukalt, ið tekktist flestu staðni innan ímillum ein bød-andi royskur, bødandi um kyk-nandi liv. Umframt Tvoroyri, sum er nevnt, hevur av teim stórri bygdunum Vágur (s) tikið eitt munagott tak, sett tveir javnaðarmenn í sóknarstýrið, og nú við seinasta býráðsval vunu vit ein mann í býráðið í Havn. Men enn er maktin eingin út yvir ta ávirkan, ein fyndug og rættvís hugsan altíð hevur, tá ið hon verður borin fram við hita og kraft av sínum tal-monnum. Afturhaldið hevur meirlutin og tað avgerandi ræðið og valdið. Tó, er okkara maður ikki »tungan á vágskál-ini« í býráðnum, og hevur hann soleiðis ikki nógv at siga? Tess-verri! Bert tað var so væl! Sam-bandsflokkurin og sjálvt Sýns-flokkurin eru afturhaldsflokkar, ein flokkur, tá ið talan er um

at fremja tey socialu málini. Vit hava royndirnar frá tinginum, har hesir báðir flokkarnir sum heild tikið eru so rorandi samdir um at niðurstemma smámannamálini — og soleiðis státt eru ongar umstøður hjá tí eina manninum at virka sum »tungan á vágskál-ini« og fremja sína hugsan og sín vilja; tað mesta, hann kann muna, er, at hann kann hjálpa tí fragara av tveimum illum at vinna, um hesir báðir nevndu afturhalds-flokkarnir skuldu komið fram við hvor sínum uppskoti. Men hóast hesin okkara eini maður soleiðis ónga verunliga makt hevur, so er tó nógv vunið, at hann í nevnd og á fundi kann bera okkara hugsan og uppskot fram og berjast móti afturhalds-ins órættvísi — og skuldi tað so hent, at tað millum aftur-haldsflokkarnar funnst javn-aðarsinnaðir menn, ið hætta sær at taka særstøðu, tá er okk-ara maður tokur at leggja fyrri og bróta slóð fyrri tí næsta javnaðarmanninum. . . . Og vit halda á og vinna tak fyrri tak, ein, tveir, triggjar, fyra — og so meirlutin! meirlutin, ikki bert í býráðnum, men í sóknarstýrum kring Foroyaland, á tingi og á ríkisdegi — halda á í árseni, lýdni og samhaldi!

P. D.

Tvoroyri.

Leygarnáttina var mikið harð-veður. Flest øll innandura lógu í andvekri — hvírlurnar brutu og harðaðu í hvorjum út á náttina. Móti morgni linnaði hann eitt sindur við sturtregn. Tvey skip slitu inni á Hvítanesi og róku á land innan fyrri sleipstøðina. Tessvegna at strondin har ikki er rein, kom annað nóg so illa til skaða. »Johanne Sofies« fekk soleiðis ein stóran leka. Hitt skipið, »Tjógvina«, ið nú er lagt sum »hólkur«, slapp tó so toluliga óskalað.

Raðagerðan

um ein nýggjan sáttmála millum arbeidararnar og arbeidsgevar-arnar hevur farið fram í teim seinastu døgum. Tað, drátt-urin víkur mest at, er 8 tímars arbeidsdagurin og kontanta lon-rindan. Særliga hitt seinasta hevur almiklan týðning fyrri arbeidararnar at fáa fram.

Tað sigst,

at Porkeris arbeidarar og fiskimenn hava í umbúna at fáa teirra egna fiskavirki sett á stovn.

Væl av seiði

hefur fingist í Sandvík og Hvalbae, tá ið víðað hevur at kasta nót. Men tess verri hevur veðrið verið ógvuliga ólágligt.

Hvalaveiða

skal byrja í ár í Lopra. Menn hava tikist við at gjørt hvala-bátarnar í stand. Eftan sigst at vera at royna við tveimum bátum. Hvalastøðin hevur sít

egna bakarí, og sum hoyrist ættar Gudmundur Mortensen at senda bakara til Loprar og driva handilsskap við Lopra-menn og Sunnbingar. Vegur er gjordur millum Sunnbæ og Loprar, og her væl tit at lata ein bil ganga ímillum, so Sunn-bingar kunnu koma heim hvørt kvöld. Tað er eisini á ljóði, at hetta er ættanin. Bilurin kann so flyta bakkilsi og annað til Sunnbiar at selja. So slátt eru líkindi til stórhandil og virki suðuri á oyggj hjá Gudmundi keypmanni.

Tað frættist,

at Gudmundur keymaður hevur keypt Gjárskonnartina. — Nú hevur hann 15 skip umframt motorarnar.

Ísvirki.

Frá nýggjari hevur keypmaður Herluf Thomsen yvirtikið driftina av Ísvirkinum fyrri Trongisvágs havn. Sum harra Thomsen sigur, ættar hann at byrja við særliga at fáast við ís- og agnproduktið. Táð kalvatíðin kemur, ættar hann sjálfandi at keypa henda víðis-fisk, sum at kalla altíð er góður marknaður fyrri. Torsakeyp verður har aftur ímóti bert roynt við í minni muni, eitt sindur at flyta út og so til út-solu á ástaðnum.

Ísvirki kostaði Trongisvágs havn bert 50.000 kr. at rinda aftur í 20 ár, eitt sindur yvir 3000 kr. í rentu og avdrátti, so nú skuldi verið góður kansur at fingið munagott úrslit.

Ansvarhavandi blaðstýrari fyrri Suðuroyar-síðuna: P. M. DAM

Hr. Red. P. Niclasen

er atter í Dag ude efter os, uden at vi ved af at have givet ham Anledning dertil. »Men skal der være Gilde, saa lad der være Gilde«, og saa er det bedst, at vi tager Sagen op til nærmere Belysning. —

I »Foroya Social-Demokrat« for 10. Januar staar en Artikel med Overskrift: »Danskir« social-lister — »National«-socialistar. — I denne Artikel søger vi at paavise det urigtige i Betegnel-sen »danske« Socialister, idet vi Socialdemokrater her paa Færøerne er Færinger, selv om vort Blad udgaar med Støtte fra Partiet nede i Danmark. Beve-gelsen er jo saa ung her, og Partiet saa faataligt, at det er ganske umuligt, at et selvstændigt socialdemokratisk Blad kan bære sig, i hvert Fald endnu en længere Tid. — Vi paaviste det urimelige i denne Regering med Ogenavne som »danske«, »dansk Uægtebarn« o. s. v., idet der var saa mange Institutioner her, der nød danske Statsstøtte, ligesom der var Personer, der nød Støtte der nede og der nede fra, uden at der blev heftet Ogenavne ved dem. —

Vi Socialdemokrater her faar stadig smidt i Næsen, vel særlig fra Selvestyrepartiet, at vi er bundne af det danske Parti, og at vi ingenting tør selv men i alle Ting, og særlig ved Valg, maa lyste Parole fra det danske Socialdemokrati. — I denne Forbindelse skrev vi, for at vise det grelle i disse Beskyldninger: